

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Arietoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

Nr. 3132/1907.

Circular

cătră toți preoții și învățătorii din eparhia gr. or. rom. a Aradului.

Cam de o sută și cincizeci de ani încoaci, aproape la toate popoarele din lume, s'a incubat o îngrozitoare plagă, o nefericire, care amenință cu ruină societatea, în sânul căreia a străbătut.

Nefericirea aceasta este *alcoolismul*, adică consumarea de beuturi spirituoase în măsură prea mare.

Un mare învățat șvedian Dr. Bergman zice: „Istoria mărturisește, că niciodată cultura n'a înaintat ca astăzi, dar cu cât se face mai uriaș edificiul culturai, cu atât aruncă mai mare umbră. Omenimea de astăzi în decursul măreței sale activități culturale se tâmpește, o amorțeală curioasă o cuprinde și o slăbește: *alcoolismul*. Dacă nu vom ști să ne luptăm în contra acestui factor distrugător, atunci popoarele de astăzi vor deveni prada degenerării”.

În fiecare beătură spirituoasă (vin, bere, rachiu ș. a.) se cuprinde *alcool*, iară alcoolul este venin.

Alcoolul slăbește puterea de muncă a creierilor și produce chiar și paralizia creierilor (guta). Alcoolul slăbește puterea musculară a trupului omnesc, produce boalele de inimă, micșorează căldura trupească, strică stomacul. Cu atât mai stricacios este efectul beuturii pentru copii. Alcoolul împiedică dezvoltarea trupească și sufletească a nefericiților copii, pe cari părinții lor neștiutori, îi înveninează cu rachiu.

Alcoolul (rachiu) este propagatorul celei mai înfricoșate boale, a *tuberculozei* (oftica). Cea mai convingătoare dovadă a dat-o despre aceasta medicul francez Boudran, care cu date statistice a arătat, că Franța din 10.000 de locuitori în offică au murit:

32	când consumarea de alcool a fost de om	12	litre.
75	"	"	" " " " " " " " 17 "
96	"	"	" " " " " " " " 30 "
107	"	"	" " " " " " " " 35 "

Că alcoolul *scurtează viața omenească*, aceasta o dovedește mai presus de orice îndoială faptul, că unele dintre societățile mari de asigurare primesc la asigurare cu taxe mai mici pe aceia, cari nu sunt beutori.

Alcoolul este *iscoditorul celor mai multe crime*, este tata fărădelegilor. S'a constatat, că în general 37% din crime sunt produse prin beție: iară un învățat a dovedit, că dintre aceia, cari au fost osândiți la moarte pentru fărădelegile lor, 60 din sută au fost bețivi.

Omul beat totdeauna păfește mai iute rău, decât cel treaz și foarte mulți s'au nefericit numai pentru că s'au îmbătat.

Alcoolul întunecă mintea și un mare procent al inebuniților îl dau bețivii. Beția spo rește și numărul

sinucigașilor, cari își iau cu mâna lor viața. Astfel spre pildă dintre 502 de sinucigași, cari în anul 1896 și-au făcut însuși sfârșit vieții în Șvițera, 103 au fost bețivi.

Dar alcoolul nu nefericește numai pe acela, care s'a făcut pe sine robul acestui venin robul patimei urâte a beției, ci să răzbună amar în copiii, nepoții și strănepoții bețivilor. S'a constatat prin statistică, că dintre pruncii bețivilor 42% mor sub vârstă de 1 an, cei rămași în viață sunt trupește și sufletește cu mult mai slabi, decât pruncii părinților, cari nu s'au dat beției. Prin satele românești, unde s'a incubat această ciumă, plaga beției, vezi deja copii diformi, surzi, idioți, (adecă bătuși de prostia minții), tot atâtea acuze sirigătoare la ceru în contra părinților cari li-au dăruit aceasta viață plină de chinuri și suferinți.

Protomedicul spitalului orășenesc din Londra Sir Andren Clark esclamă cu durere: „Când privesc dealungul saletelor spitalului meu și văd că tot câte șapte din 10 bolnavi zac aici de boale pricinuite prin alcool, atunci mă cuprinde o adâncă părere de rău, că instrucțiunea publică în chestiunea alcoolului nu este destul de hotărâtă și efectivă. Văzând toate acestea, adeseori îmi vine, să-mi las chemarea, și să vestesc o adevărată sfântă cruciadă, propovăduind și zicând tuturor: Păziți-vă de acest dușman al neamului nostru”.

Alcoolismul este producătorul sărăciei. Oamenii beutori cheltuie pe spirt partea cea mai mare a venitului lor, iar familiei nu-i rămâne pentru pită și lemne de încălzit. Cu date statistice s'a dovedit, că spre pildă în Austria locuitorii cheltuiesc de douăori atâta pe rachiu, cât plătesc pentru susținerea armatei. În Ungaria după calculul mediu din anii 1894—1903 în fiecare an sebea câte 1.697.104 de hectolitri rachiu de 35 grade, deci 3 de pe fiecare suflet 14 litre pe an: bere vine 8 litre, vin 12 litre, deci numai din acestea 3 feluri de beuturi spirituoase se vine de tot 34 litre de fiecare suflet pe an. Și încă datele acestea sunt foarte defectuoase; e probabil, că raportul e și mai înspăimântător. E interesant peste măsură faptul, că în Ungaria 20% din locuitori trăiesc din aceea, că produc ori vând beuturi spirituoase.

Pildele și datele statistice, ce le-am adus înainte, sunt luate mai ales din țări străine. Nu doară pentru aceea, că la noi n'ar bântui acelaș rău, ci pentru că în țara noastră oamenii cu chestiunea aceasta nu s'au ocupat până acum mai cu deamăruntul și nu s'au adunat datele statistice de lipsă, căci tocmai dincontră, țara noastră este aceea, care suferă mai mult de plaga alcoolismului, deoarece luând iar datele statistice de mărturie vom afla, că, afară de Dania, în Europa întregă relativ țara noastră Ungaria consumă cel mai mult spirt și iar între popoarele Ungariei tocmai poporul nostru este consumantul cel mai mare.

Popoarele străine cu zeci de ani mai înainte au început să caute mijloace, prin cari ar putea combate alcoolismul, acest groaznic dușman al societății omenești.

S'au ținut congrese ecumenice în chestiunea aceasta și pretutindeni societatea, guvernele și legislațiunile au luat tot felul de dispozițiuni pentru întâmpinarea acestui rău.

Trebue să recunoaștem, că și credincioșii sfintei noastre biserici în multe părți au devenit robii suspomenitului rău social. Beția este cu adevărat unul dintre cei mari dușmani ai bisericii noastre.

Având toate aceste în vedere și mânat de dorul de a îndrepta poporul nostru pe calea ducătoare la o viață mai fericită, sinodul nostru eparhial din acest an prin concluzul său Nr. 52 din 2/15 Maiu a. c. a îndrumat conzistorele din Arad și Oradea-mare, să dispună cu toată rigoarea, ca la timp potrivit în decursul iernei anului 1907/8 fiecare preot și fiecare învățător să țină poporului din comuna sa câte o prelegere publică despre urmările funeste ale beției, folosind ca mijloace de intuițiune tablourile întocmite anume pentru scopul indicat.

Apropiindu-ne deci acum de iarnă, venim a dispune cele hotărâte prin concluzul sus provocat al Veneratului Sinod eparhial și prin această rânduim, ca în decursul iernei 1907/8 fiecare preot și fiecare învățător într'o zi potrivită, mai ales în zilele de Dumineci și sărbători, după ameazi, în școală ori eventual în alt local potrivit să țină poporului câte o prelegere publică cu scopul spre a arăta urmările triste ale beției și a îndemna poporul, ca să încunjure birturile și să se ferească de păcatul beției.

Fiecare preot și învățător despre prelegerea sa îndată după ziua, în care s'a ținut, va face raport popoului concernent arătându-i totodată din partea sa mijloacele, prin cari crede dânsul, că s'ar putea pune stavilă acestui rău în mijlocul poporului nostru.

Dorim, ca prelegerile de sub întrebare să fie instructive, distrăgătoare și plăcute poporului. Deci preoții și învățătorii se vor conzultă împreună asupra acestui obiect și vor împărți între sine materialul astfel, ca fiecare să prezinte poporului cestiunea din alt punct de vedere. Fiecare preot și învățător să facă deci aceasta afacere obiect de studiu și să se pregătească conștientios la prelegerea, ce va avea să țină.

Pentru-ca să ușurăm celor interesați posibilitatea de a studia cestiunea și a-și aduna materialul de lipsă pentru prelegere, înșirăm aci câteva izvoare literare, pe cari preoții și învățătorii și le pot procura cu ușurătate.

Aceste izvoare sunt următoarele:

1. *Alcoolismul*, de Dr. Izidor Marcu și Ștefan Roșianu. O carte, care trebue să se afle în biblioteca fiecărui preot și învățător. Se poate procura deadreptul dela Tipografia seminariului arhidiecezan din Blaj (Prețul 1 cor. plus 20 fil., porto).

2. *Urmările beției*, prelegere poporală, întocmită de Dr. I. Radu. A apărut în revista „Țara noastră” din Sibiu Nr. 34 din 19 August 1907.

3. *Influența dezastruoasă a alcoolului asupra organizmului omenesc în general; în special cari sunt căile și mijloacele, prin cari cu efect s'ar putea lucra începând din școala elementară întru preîntâmpinarea vișului beției?* Studiu scris de învățătorul Aurel Oancea în revista „Deșteptarea” din Brașov Nrii 33 și 34 din 16 și 23 August v. a. c.

4. *Alcoolismul și școala*. Studiu de Dr. A. Bratu, apărut în Calendarul arhidiecezan pe anul 1907, pag. 150—165.

5. *Comoara dorobanțului*, de Mihail Sadoveanu, pildă despre un om rău sărăcit și stricat din pricina beției, care în urma unor întâmplări s'a îndreptat pe

calea cea bună, devenind un gospodar de frunte în satul său. O cârtică cu 24 fil., apărută în biblioteca societății „Steaua” din București.

6. *Păcatul beției*, de Laurențiu Gribincia. Pieza teatrală, care se poate jucă și cu copiii din școală. Să se ceară dela învățătorul Pavel Herescu din comuna Găinești (România).

7. *Monopolul alcoolului*, discursuri rostite în ședința adunării deputaților din România la 7 Martie și 22 Noevre 1894, de A. C. Cuza. O carte foarte prețioasă, conținând bogat material asupra cestiunii alcoolizmului. Se poate procura dela Imprimăria Statului, în București. Prețul 3 coroane.

8. Pentru cei ce știu unguerește recomandăm cu toată căldura opul: „*Adatok az alkoholizmus kerdésének ismertetéséhez: írta Máday Izidor, ny. miniszteri tanácsos*. Budapest. Kilián Frigyes utoda bizománya, 1905”. Prețul 2 cor.

Pentru cei ce știu nemțește recomandăm următoarele cârticele:

9. *Der Seelsoerger und der Alkoholismus*, von I. Neumann. Paderborn, Druck und Verlag Ferdinand Schöningh. 1906. Prețul 1 cor, 50 fil.

10. *Der Klerus und die Alkohol frage*, von Augustin Egger, Bischof St. Gallen. Freiburg in Breisgau. Herdersche Verlagshandlung. 1899. Prețul cam 1 cor.

11. *Der Kampf gegen der Trunk*, von P. Kruse-Lintorf. Berlin C. Buchandlung des Ostdeutschen Jünglingsbundes. Prețul cam 15 fil.

Toate aceste opuri se pot procura prin oricare librărie din țară.

Dela sine se înțelege, că preoții și învățătorii cu prelegerea, ce o vor ține în decursul iernei 1907/8, nu vor conzidera ca terminată activitatea lor îndreptată întru combaterea vișului beției, ci preoții se vor folosi și mai departe de toate ocaziunile spre a depărta din mijlocul credincioșilor nostri această plagă și îndeosebi la fiecare nefericire ce va da peste vr'un parohian de al lor din cauza beției, va face obiect al unei predici și va inzista iară și iară asupra urmărilor funeste ale alcoolizmului, iar învățătorii în școală asemenea se vor folosi în decursul instrucțiunii de toate ocaziunile spre combaterea beției, ceea ce li-se impune și prin ordinațiunea ministerială Nr. 1125 pres. din 24 Aprilie 1903, care ordinațiune a fost publicată și recomandată preoțimei și învățătorimei noastre în Nr. 24 din 15/28 1903 al organului nostru oficios „Biserica și Școala”.

Pentru de a opri pe credincioși dela cercetarea birturilor în Dumineci și sărbători, preoții și învățătorii vor ține în Dumineci și sărbători în școală ori în alte localități potrivite, după ameazi convorbiri cu parohienii, instruindu-i după un plan bine chibzuit asupra tuturor obiectelor, din cari țărani nostri pot să tragă învățături morale ori cunoștințe trebuitoare la viața lor economică; îi vor îndemna să-și procure mai mulți împreună foi și cărți folositoare și îi vor îndulci peste tot cu lectură bună.

Spre a pune bază legală acestor conveniri, preoții și învățătorii să nizuiască a înființa în toate comunele societăți cu numirea: „Societatea culturală a creștinilor gr. or. români din comuna N.”, la care soietatea cu taxă minimală să se înscrie toți parohienii (spre pildă cu 10 fileri pe săptămână), iar cei de tot săraci să fie primiți gratuit. Scopul acestor societăți să fie combaterea alcoolizmului, întărirea credincioșilor în moravurile cele bune și luminarea lor în cele economice, mai presus de toate însă preoții și învățătorii prin pilda cea bună a vieții lor să caute a înduplecă poporul să se ferească de vișul beției. Exemplul viu este învățătura cea mai

bună și cea mai cu efect. Și precum d. e. haina cea albă nu poate avea loc și nu-i stă bine în noroiu, tot astfel nu-i stă bine și nu se potrivește cu cinstea omului fruntaș să șază la beutură pe băncile birturilor.

Ca preoții și învățătorii să poată contribui pe toate terenele la împedecarea demoralizării poporului prin vițiul beției, vom înșiră mai jos diferite dispozițiuni ale legilor, ordinațiunilor ori regulamentelor în vigoare, cari asemenea urmăresc scopul susindicat și îndrumăm preoțimea și învățătorimea noastră să vegheze asupra executării acelor dispozițiuni și să nu se sfiască în cazuri date a face la locurile competente arătările de lipsă pentru pedepsirea acelor, cari contravin dispozițiunilor susamintite.

Acestea dispozițiuni sunt următoarele:

1. *Băeții sub 15 ani și fetele sub 14 ani* sunt oprți de a cercetă birturile ori de a lua parte la petreceri publice de dans. *Birtașul*, care suferă în localul său astfel de băeți și fete, precum și părinții ori tutorii, cari permit acestor minori să petreacă în birturi, se *pedepsesc cu amendă de bani până la 100 cor. ori 5 zile închisoare.*

Arătarea se face la pretură (Ordinațiunea ministrului de culte și instr. publ. Nr. 23, 857 din 1903. Regulamentul comitatului Arad Nr. 820/1901 din 23 Iulie 1901).

Birtașii sunt obligați a ține în localurile lor pe părete aceasta dispozițiune la loc, unde se poate vedea ușor, iar cel ce ar nesocoti aceasta, va fi pedepsit asemenea cu amendă până la 100 cor. ori cu 5 zile închisoare.

2. *Pe credit* nici un birtaș și nici un comerciant nu este permis să vîndă beutură în mic, decât *numai până la suma de 4 cor.* Ceeace ar trece peste aceasta sumă, birtașul ori comerciantul nu este în drept a pretinde dela acela, căruia i-a vîndut beutura. Această dispoziție trebuie asemenea să fie pusă tipărită pe părete în fiecare birt ori boltă, unde se vînde beutură spirtuoasă. Cei ce nu fac aceasta se pedepsesc cu amendă de bani până la 100 cor. (Articolul de lege XXV din 1883. §. 22. — Regulamentul comitatului Arad Nr. 568 §. 9 din anul 1886).

3. *În apropierea de biserică și școale* nu este permis a se deschide birt. (Art. de lege XXV din 1899. — Regulamentul comitatului Arad Nr. 568 §. 9 din anul 1886).

4. *În decursul serviciului divin* în apropierea bisericilor ori pe drumul, unde se face vre-o procesiune, în timpul procesiunii, toate birturile și localurile, unde se vînde rachiu, trebuie să fie închise. (Ordinul ministrului de interne Nr. 78543/V. din 1899 §. 14).

5. *Acela care se prezintă în public în stare de beție* pricinuitoare de scandal, se pedepsește cu amendă de bani până la 50 cor. (Artic. de lege XL din 1879 §. 84).

6. Cel ce în birt, în ospătărie, în stradă ori în alt loc cu intențiune imbată pe altul, apoi birtașii ori încredințații lor, dacă unui om deja beat îi dau să beie și mai departe beutură spirtuoasă, vor fi pedepsiți cu amendă de bani până la 100 de cor. Dacă vr'un birtaș se face vinovat de repetite ori de această transgresiune, atunci i-se ia licența dela 3 luni până la 1 an. (Art. de lege XL din 1879, §. 85).

Activitatea zeloasă a tuturor organelor noastre bisericești și școlare este de lipsă pentru reducerea relelor, de cari sufer credincioșii noștri în urma vițiului beției. Dreptaceea preoții vor face din aceasta cestiune și obiect de pertractare în comitetul parohial

căutând a se face apostoli întru combaterea alcoolizmului.

Lucrarea nefcetată și cu rezultat pe acest teren o vom privi ca deosebit merit pentru toate persoanele angajate în serviciul bisericii noastre.

Arad, 29 Octombrie (11 Noemvrie). 1907.

Ioan I. Papp. m. p.
Episcop.

Necazuri tainuite.

Dela Beiuș cum vii spre apus pe drumul de țară, bun, șerpuitor prin inima averii episcopatului gr. cat. de Oradea-mare, la depărtare de 6 km. ajungi într'un sat mic, Pocola, risipit pe ambele țărături ale Crișului negru. E un sat românesc curățel, cum sunt mai toate satele așezate în apropierea vre-unui oraș. Și fiindcă pe aici trece atâta lume românească, îndosebi Joia, când e târg la Beiuș, Pocola ar putea să aibă rol deosebit în dezvoltarea vieții culturale românești, să fie o pildă vie de fapte bune, de dragoste creștinească, din care să isvorească atâtea binefaceri. Să fie ca o carte bună și folositoare, de unde să se împrumute sfaturi cuminți și vrednice de amintit. Căci și pildele cele bune și sfaturile folositoare sunt ca și cele rele, au aripi și zboară — ce-i drept mai încet — tot ca ele. Și precum trece dela om la om, vorba rea, despre scandaluri publice, despre daraverile lui x sau y, poate să treacă și cea bună și să prindă rădăcini și în alt loc.

La noi în sat mulți călători fac popas, iau sălaş peste noapte, căci românii de aici sunt ospitali. În aceasta vreme de întâlnire între un drumar și un credincios de aici se spun multe vorbe și se povestește despre unele și alte, despre treburile din sat, preot, învățător etc. Sunt vorbe acestea, ce nu se încunjoară nici odată, iar la multe nici nu știi să răspunzi. Preotul e ca și mulți alți preoți, merge Dumineca la biserică, face sf. liturghie, și mai în colo nu-i nimic ce să înregistrezi din faptele lui bune, dascăl nu e; și dacă a fost când-va, ș'a văzut și el ca și preotul mai mult de gospodăria sa, lăsând în grija Domnului educația tinerimei și luminarea poporului.

Eu, preot tiner, altfel îmi închipui satul unde își dau întâlnire și pe unde își dau întâlnire și pe unde trec atâția oameni; sat de model, pentru multe altele, unde să fie statornicită o viață românească frumoasă. O biserică modestă, drăguță la înfățișare, curată, ca sufletului omului bun, ridicată din obulul țaranului și îndurarea creștinilor darnici, să vestească vrednicia credincioșilor. O școală în rânduială, cu învățător harnic să adăpostească micii copilași la isvorul nesecat al luminei. Ei crescând în frica lui Dumnezeu, luminându-li-se mințile să fie însăși povățuitorii altor oameni. Un fond de bucate, o tovărășie de consum, societate de înfrânare, pe lângă ea ar contribui la prosperarea și ridicarea bunăstării materiale și morale a locuitorilor, ar fi și o pildă de înviuare și asupra altor comune.

Un cor frumos, bisericesc, o bibliotecă parohială, răspândirea de gazete și reviste ar fi isvoare de câștig pentru intelectualitatea orișicărui.

Dar din trecutul acestui sat nu se știe, că vre-odată s'ar fi făcut încercare, muncă pentru astfel de lucruri înălțătoare, ci se știe o luptă detestabilă pentru slăbirea religiozității și moralității în popor.

Ca urmare a acestei lupte este procesul dureros intentat de biserica unită, celei neunite. Biserica unită de aici, care este nu numai o filie își arogă dreptul asupra întregului sat și astfel voește să câștige însași biserica și eclezia credincioșilor ortodoxi pentru ea, susținând că are drept istoric la aceasta avere.

Nu este un proces, peste care ușor treci la ordinea zilei, ci un proces, ce stârnește adâncă amărăciune în sufletul credincioșilor neuniții de aici și pentru fazele prin care a trecut, e de interes public.

Lămurire asupra procesului va da trecutul comunei Pocola. Ea numără aproape 500 de suflete, deci un sat cu mult mai mic și mai slab, decât să nu aibă lipsă de armonie și bună înțelegere, cu mult mai lăsat în grija sortii, decât să fi fost nevoie de ursirea unirii aici, pe lângă religia cea orientală. Pe timpul luptelor înverșunate proselitistice nici credincioșii din Pocola n'au fost lăsați în statornicia lor față de *legea românească*, ci s'au făcut și aici încercări de unire.

Ioan Popa, preot neunit din Forău, a fost văr cu Ioan Popa, preotul neunit, singurul preot, din Pocola. Ast din urmă slugea lui Dumnezeu în o biserică zidită în 1705, ce are însă un antimis din 1750, tipărit la Viena cu slove și text grecesc. Tot acea biserică zidită din truda creștinilor ortodoxi, se vede și azi în satul meu, și servește ca loc de închinăciune, cu turn slab, plecată de mijloc, pereți coșcoviți și în primejdie de a îngropă în mijlocul lor pe credincioși adunați la rugăciune.

Ioan Popa din Forău, nu se știe din ce motive, n'a mai slugit la altarul bisericii sale, s'a mutat în Pocola la neamuri. Om cu carte pe acele vremuri, nu s'a putut împrieteni cu gândul să nu aibă foloase din învățătura lui. A rugat pe vărul său să-l îngăduie, camăcar la a treia săptămână să slugească și el în biserica din Pocola, dându-i lui și prinoasele, ce-i vor aduce atunci la biserică. Firește, preotul local nu s'a învoit să fie micșorat în venitele sale. Atunci s'a început actul răsbunării. Ioan Popa din Forău a mers la episcopul Samuil Vulcan, s'a îmbiat de preot unit. A fost și primit cu rară bucurie, s'a întors în Pocola, s'a pus pe muncă să-și facă credincioși. Pocola fiind încunjurată de averile domeniului episcopesc, n'a fost lucru greu să-și câștige aderenți pentru unire, mai ales când în schimb li-se făgăduiau îmbunătățiri materiale.

Săracii indeosebi fură ușor seduși. Ei primeau în schimb bucate iarna și primăvara, dar toamna când li-se cereau, se făceau iarăși neuniți. Iată deja un joc ș'o apucătură, care altă urmare nu poate avea decât slăbirea religiozității și a convingerii omului neștiutor.

Numărul unițiilor se înmulți și după legile de-atunci ei aveau privilegiul să ia în stăpânire biserica neunită sub cuvânt, că fiind în minoritate nu sunt în stare să-și ridice biserica.

La 1839 biserica în ast mod trecu în proprietatea lor și se întabulă cu eclezie cu tot ca avere hemișcătoare a uniților, iar bieții ortodoxi se retraseră în 1 capelă mică și scundă. Dar au venit iarăși vremuri de nădejde. Sub părintele Mihoc, urmașul renumitului Ioan Popa, numărul uniților slăbise așa de tare, încât la 14 Iunie 1867 a venit o „deputație pentru ea să ia biserica dela uniți. n'au putut însă, căci s'au mai găsit 11 oameni uniți“ — după cum se zice într'o notiță scrisă în *Penticostarionul* bisericii, dar — o altă notiță mai la vale — „acestea au fost nevrednici în unire numai pentru interesuri și lucruri necuviincioase și rele“.

Cu doi ani mai târziu la 1869 însă nu se găsește în Pocola nici un unit, afară de preot și de un notar toți s'au refintors la „legea românească“.

A venit atunci de nou „deputația“, a întreat poporul adunat înaintea bisericii, „că se mai găsește vre-un unit, și poporul a strigat atunci ca din o gură, că nu“.

Biserica a predat-o poporului ortodox și până azi e în folosința lui împreună cu eclezia. Se credea că pacea e restabilă pentru totdeauna, dar nu; s'au ivit uniți din alte sate, s'au așezat aici și iar s'a început cântecul cel vechiu. Uniții se înmulțiră, primiră de administrator pe dl profesor G. Marinescu, când-va și el ortodox. El s'a luptat pentru păstrarea și lățirea unirii și la 1889 a și încercat prin proces să ia biserica și eclezia dela ortodoxi. Atunci n'a putut, l'am dobândit. A stat în tăcere până la 1906, când de nou a încercat să smulgă avutul din mâinile credincioșilor băștinași.

Acesta-i istoricul în liniamente generale, a procesului ce decurge acum și pricinuește multă supărare și jignire în sufletele celor drepti și rămași credincioși strămoșestii legi.

Încercarea aceasta de luptă între cele două biserici surori într'o comună atât de mică, unde se cere atâta abnegațiune pentru altă luptă, lupta ridicării poporului la lumină și adevăr, luptă de întărirea națională, este detestabilă și condamnată.

Ș'in adevăr, în aceste vremuri de grea cumpănă pentru neamul românesc, când se aude glasul de rugare pentru o unitate culturală, pentru păstrarea avutului nostru național, de sus dela cei chemați ar fi cuvincios să vină aici cuvântul veto, și să nu se mai continue astfel de războiri.

Căci e vremea să râvnim după pace!

Pocola, la 4 Dec. 1907.

Petru E. Papp,
preot român.

Reflexiuni

la

„Observări asupra unei cărți de religiune“.

Observările părintelui D. Vonigă asupra cărții mele „Istorieare biblice“ publicate în Nr.ii 47 și 48. ai prețuitei noastre reviste, sunt de natură a scormoni raze de lumină pentru afacere.

Ca de altă dată declar și acum, cu toate sinceritatea, că toate observările le primesc cu datorită mulțămii; dar aș comite un păcat față de cauza, precum și față de persoana mea, când observări, cari provoacă la răspuns le-aș întimpină cu tăcere, cu atât mai ales, că scopul discuției e să producă lumină și nu confuzie în situație.

Deci, părintelui Vonigă sunt nevoit a-i face următoarele reflexiuni sincere.

Întâi de toate, nu mă măgulește „conziderarea cuvenită“, ce mi-o anticipă sub cuvânt, că sunt începător în această specie de activitate; pentrucă: nu modestiei mele are să-i serviască critica, ci cauzei catehizării de o parte, iar de altă parte, nu sunt a-

vizat la această grație, când sunt conștii și pot răspunde despre ce am făcut.

Apoi nu îmi convine nici aceea, să coboare nivelul criticii oficioase și-și anticipă atâta încredere în propria critică pentru că cine știe: „unde dai și unde creapă?”

Să-i cumpănesc acum observările făcute în meritul cărții. În general zice: Nu-i place un lucru, că nu m'am emancipat nici la o independență față de Dl. Dr. Barbu, pentru că m'am ținut aproape de textul biblic; e „propunerea prea textuală a istorioarelor” zice Sfinția Sa. Și aceasta îi displace, pentru că: „Propunerea sau predarea istorioarelor, peste tot, ni-se pare prea greoaie și greu de susceput de facultatea priceperii elevilor din școalele noastre dela sate”. Metodul scrierii istorioarelor în formă dialogică îl numește: „metod bovizător” pentru că elevii numai prin bovizare își pot însuși istorioara.

Asupra acestei observări trebuie să insist cu deosebire, arătând nețemeinicia ei, precum și neorientarea deplină, când nu se poate împăca cu acest fel de predare a materiei biblice. Dar mai socotesc, că numai spre folos ni poate fi, dacă vom ajunge toți în curat cu unele principii ale Metodicei moderne ca discuția pe această temă să se avânte la nivelul timpului, ce-l străbatem. Altmintrea, bătând câmpii afară de egida autorității Metodice, nu vom fi luați în serios de cei pricepători și competenți.

Voiesc, mai întâi să știe părintele Vonigă, că scopul meu, în ceea ce privește materia și aranjarea ei, față de cartea D-lui Barbu, mi-l'am ajuns. M'as, miră mult, dacă criticul nu ar observa aceasta. Încolo, emanciparea independenței față de metoda D-lui Barbu, de a scrie istorioare biblice, nu am căutat-o, nici dorit, din simplul motiv: că nu am voit a călca în picioare principii preconizate de metodice.

Iată, ce zic relativ la acest obiect, Dr. W. Rein et cons. în Enciclopedia lor pedagogică: „Sunt două păreri cu privire la forma istorioarelor biblice. Părerea dintâi este: să ne ținem strict de textul biblic; după părerea a doua, trebuie să lăsăm libertate învățătorului, ca să istorisiască în forma, ce o poate plăzmuși talentul lui. Noi socotim, că ambele păreri sunt greșite. Nu putem urmări strict textului biblic, pentru că prea dese-ori întâlnim cuvinte și construcțiuni, ce sunt prea grele pentru priceperea copilului.... Dar atât mai puțin ne putem lua după cei ce povestesc — de pildă — istoria lui Avram ori alui Iosif, luând de model pătânile lui „Fritzchen cel bun” din Abecdar. Ar fi și aceasta o extremitate, de care ar trebui să ne ferim mai mult decât chiar de cea dintâi.... Căci înainte și mai presus de toate, trebuie să ținem la caracterul limbei biblice. Ea este minunată și exercitează mare putere asupra inimei.... Înainte de toate să se păstreze, pe cât numai, va fi posibil forma dialogică, într'o limbă, iarăș pe când se poate asemăna-nătoare energiei limbei biblice... (Vezi Metodica Religiei de Dr. Petru Barbu. p. 36. — Introdusă și în seminarul din Arad, unde se instruiesc catiheții noștri.)

Deci, aceste indigetări le-am avut în vedere la scrierea cărții; condus de acestea am catehizat cu cel mai bun succes. — martori îmi sunt: părintele protopop, ca inspector și comisarii școlari, — și sunt convins, că toți cari vor catehiza cu zel demn de cauza sfântă, vor afla adevărată mângâiere sufletească.

(Va urma.)

Din trecutul nostru cultural.

— Urmare. —

Cărțile bisericești în acest timp, mai ales dela Brâncoveanu încoace, se foloseau, pentru popor, din ce în ce mai mult românește; în contul ritului slavon în decadentă; iar în bisericile domnești, la Iași în alui Vasile Lupu (1634) și în alui Radu Leon în Muntenia (1665) în limba grecească, limba cercurilor culturale.

Dar contra acestei suprapunerii culturale au luptat și ajuns biruitori, cu mari jertfe, atât luptătorii bisericești din Ardeal, stabiliți în Moldova, cât și moldovenii, dar mai ales, prin revolta neamului românesc, prin mișcarea politică alui Tudor Vladimirescu (1821), din Muntenia, — și s'a cristalizat, ca concepție, curentul național pornit din Ardeal, de școala latinistă a blăjenilor.

Școalele grecești cari s'au întemeiat mai ales în epoca Fanarioților în mare număr, n'au avut influența așteptată de fondatori, și anume, pentru că prea se studia mult gramatica limbei grecești clasice, moarte, și prea puțin matematicile și studiile lor corelative, de folos practic. Ceeace se putea învăța¹⁾ în oarecare măsură, eră limba neogreacă a saloanelor, necesară pe atunci și în funcțiunile de stat și și bisericești.

Marele masse ale poporului fiind eschise dela învățământ, clasa boerilor a dat ca valoare modești scriitorii români dar cu inimă românească cum sunt Al. Beldiman și Costachi Konaki în Moldova, Zilot Românul, I. Văcărescu, ș. a. în Muntenia, în ale căror scrieri se găsesc elemente și forme grecești, cu tot naționalismul și patriotismul lor distins, ba chiar și a altor influențe, de caracter străin, cum vom arăta-o aceasta în special la locul său.

Contra coplesirii culturale grecești, după un veac de întunecime și străinism s'a pornit curentul de emancipare în jurul mitropolitului Moldovei Iacob Stamati (1792—1803) original din Ardeal, retras dela înaltul scaun, din cauze politice, în mănăstirea Putna. Aci trăia și călugărul Vartolomei, Măzăreanu, copist sărguincios de cronici și estrase de registre. Cest din urmă a rostit un înflăcărat panegiric la a 300 a zi aniversară alui Ștefan cel Mare și a scris o satiră asupra învățământului timpului său. Măzăreanu este un om înflăcărat, patriot luminat, primul român care cere revendicări pentru țărănul român: „Destul! Răbdarea nu mai poate ajuta! Ori ne vor da drepturi (Rușii încălecători de țară) ori le vom răpi!”

¹⁾ A se ceti: „Cum am învățat eu românește”, de C. Negruzzi.

Urmașul lui Ia ob Stamatii, *Veniamin Costache* (1803—1846) mitropolitul Moldovei, întemeiază la 1803 Seminarul Socola, pentru preoți, dascăli și funcționari români, cu *limba de propunere română*, după ce de pe vremea lui Gr. Ghica și Al. Ipsilanti (1774) erau în Moldova, bântuită de armate muscălești, 23 școli neogrecești.

Peste câți-va ani trece din Ardealul sufletește emancipat din robia străinismului prin școala latinistă sau ardeleană, *George Lazar* (1816). Pe urma apostoliei lui culturale desfășurate în Muntenia, în București, se întări și reuni într'un suflet și o simțire elementul românesc, se porni curentul naționalist, al românismului, curentul *culturii românești*, — căruia nu-i lipsește terenul, ci e chiar bine pregătit și în Moldova pe urma renașterii venite prin Polonezi, și în Muntenia, unde un nou curent modern sosise, fără a găsi grecismul dominând absolut, căci peste dânsul și alături cu dânsul sosise: *influența franceză*.

Cunoașterea limbii neogrece, aproape singura cunoștință temeinică din școlile grecești, nu putu aduce și cuprinde ideile noi ale Apusului, ale Revoluțiunii celei mari, cari vin cu limba franceză, preschimbând cu o rețezime uimitoare lumea din principatele române.

Urmările ei sunt importante pe terenul literar, cultural și politic, producând în multe privințe România modernă¹⁾.

Dintre scriitorii mai de căpetenie din perioada anilor ce urmează după 1780, destul de productivă în scriitori²⁾, amintim, pe îmbrăcații în haine aurite, cu ișlic, în cap cu potcap, deși vorbind multe limbi apusene și nu străini pentru germanism și cultura franceză, pe poetul și diplomatul *Ienăchiță Văcărescu*, dintr'o veche familie boerească și om cu prețioși urmași.

Născut pe la 1740, *I. V.* primește o educație distinsă și ajunge la cele mai înalte demnități, vistier, spătar mare-logofăt. Sub domnul Al. Ipsilanti e trimis în misiuni diplomatice în Orient și în Occident chiar, la Iosif II de Habsburg.

Ienăchiță Văcărescu a scris o gramatică cu litere cirile, la 1787, sub titlul: „Observații sau băgări de seamă asupra regulilor și orânduelilor gramaticii române”. S'a ocupat și cu poezia, și deși puțin productiv el e un gingaș scriitor și mai ales patriot, — în înțelesul românesc, un lucru, acesta, de mare importanță pe timpul acela: Sunt zorile unei vieți reînnoite, a vieții unui popor mult chinuit și ingenuchiat de străini.

Exemple: Urmașilor mei Văcărești
Las vouă moștenire,
Cresterea limbii românești,
Ș'a patriei cinstire.

Ori: Într'o grădină,
Lâng'o tulpină,
Văzui o floare

¹⁾ Vezi capitolul: Influența franceză.

²⁾ Amintim din timpul acesta pe Barbu P. Mumuleanu (1794—1837) autor a două volume de poezii, de puțină valoare.

Ca o lumină
S'o tai, se strică
S'o las mi-e frică
Căci vine altul
Și mi-o ridică

Dintre Văcărești au mai făcut încercări poetice clucerele Alecu, vornicul Nicolae, banul Ienache, dar mai talentat a fost, *Iancu Văcărescu*, marele logofăt, fiul lui Alecu Văcărescu. El reunește în poezia sa, spiritul neo-grec al societății de atunci în amestec cu ideile curentului ardelenesc apoi, influențat și de cultura franceză, din ce în ce mai puternică și mai plăcută în România, și traduce chiar, din classicul francez Racine, drama *Britanicus* (la 1827). Însuși a contribuit la înființarea școlii lui *George Lazar*. Moare la 1864. Cea mai bună poezie a sa este ceace urmează aci:

Ceasornicu îndreptat.

Tu! care vremea ne spui că trece
Ne aduci aminte des, moarte rece,
Vino acum ia învățătură,
Schimbă nedreapta ta măsură!
Și ticălosul om ce puține
Poate să aibă ceasuri de bine.

Când dar asupra'i răul se școală,
Când stăpânește războiul său boală,
Vezi sărăcie, năcaș durere,
Când vezi primejdia în putere;
Atunci fă anul d'un sfert să fie.
Ș'al sfert să treacă, să nu mai vie!

Iar când tu vrajba vezi lepădată,
De soț soția apropiată,
Părinți, fii, frații și arată iubire.
Cum lor povăță dă sfânta fire,
Când a ori căruia cuget spune
Mulțumiri scumpe de fapte bune,
Când chiar vrășmașului meu fac bine;
Cât zioa, sfertul atunci ține!

Vezi a mândriei la om peire,
Nemilostivă neomenire
Nelegiuire, că unelțește,
Prieteșugu că se răcește,
Vezi patrioții cu neunire,
Siliți, iubiții, spre despărțire,
Vezi tu un cuget fără de lege
Că sfinte noduri va să deslege,
De simțiri inimă când vezi seacă;
Fă ca minutul, anu să treacă!

Când vezi dreptatea că biruște,
Când despărțirii inger unește,
Când toți Români au cinstă mare,
A simpatiei când vezi lucrare,
Când obștea noastră e fericită,
Când vezi în brațem p'a mea iubită,
Vezi că sunt mințile mele duse
D'a le iubirei plăceri nespuse:
Atunci secunda fă să n'târzie,
D'un bun an bisect fă-o să fie!!!

Așa, plăcută! tu dându'mi pace,
Și eu prieten al tău m'oiu face;
Iar cum bați ceasuri de vei mai bate,
Neamu'ți dărapăn după dreptate!
Căci fără nici o milostovire

Superi auzul ș'ori ce simțire,
Când fără vreme; spui că e vreme:
De rău, de moarte, tot a ne teme.

Costache Konaki marele vornic, poetul moldovean este cântărețul amorului, care e „balaurul cu limbi de pară“, ce nu-l lasă nici noaptea să doarmă. Scrie între anii 1824—1847. Suspinurile și oftaturile sale, expresie a iubirii senzuale, s'au răspândit, cântate de lăutari: „Ochi frumoși“, „Ah, durere otrăvită“, ș. a.

Pe când în poezie Konaki pare puțin serios și e afectat de influența neo-grecească, lascivă, — în viața lui publică a fost un om drept, serios și iubitor de înaintarea țării sale; în acelaș timp el se dovedește un cap foarte luminat, prin scrisoarea adresată lui Veniamin Costache mitropolitul, căruia îi spune că cultură îi trebuie și premenirea limbii literare, prin oameni competenți, neamului românesc.

La bătrânețe îl vedem întristat, sfârșind „alcătuirile“ sale:

Amoriu! L'a ta putere de-acum nu mă mai inchin:
Na-ți arc, na-ți și săgeată, na-ți și ghimpul cu venin,
Căci la invalizi ca mine ele nu se mai cuvîn.

Alexandru Beldiman, mare boer și vornic în Moldova, a tipărit la 1818 la Buda „Moartea lui Avel“, ca o dovadă de relațiunile cu „Crăiasca tipografie“ (unde lucrase Șincai și Maior) a boierilor din principate. A mai tradus Tragedia lui Orest, de Voltaire, dovadă de începutul pătrunderii romantizmului francez la Români, dar limba din Tragedia sa „*Jalnică Moldovei întâmplare dela 1821*“ totuși are și elemente neo-grecești, deși nu în așa mare măsură ca *tragedia* cea din Muntenia. Iată un escept din Tragedie:

Toți, din marginile lumii în Moldova-s adunați,
Venii goli, în strae proaste, abale îmbrăcați
Dupăce au făcut stare și toți s'au îmbogățit,
În sinul patriei noastre ei întâi au pus cuțit.

„*Zilot Românul*“ (maiorul Fănuță), a trăit în Muntenia pe timpul *eteriei* (Revoluția grecească) și a scris în versuri istoria evenimentelor selbatice, dela 1821. Plin de ură pentru greci, cuprins de gânduri înălțătoare pentru neamul său, în limba scrierii sale se găsesc și elemente grecești. Lăsăm să urmeze ael un escept din memento al *Croniceii* sale, ultima cronică, din epoca Fanarioților:

Nemulțumitului se ia darul după dreptate:
Așteapt-o și tu, Grecule, dupăle tale fapte;
N'ai mulțumit Românului c'au scos din a lui gură
Și te-a hrănit ca pe-un pui orb, cu dulce 'nbucătură.
Ci încă ai zavistuit să-l scoți și din moșie
Și cu un chip foarte spurcat nici viu să nu mai fie.
Dar precum faci, iarăși îți zic, s'astepti că ți-se face:
Bunăteata Românului strigă la cer, nu tace!...

(Va urma).

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și datorile față de tipografie.

Administrațiunea.

CRONICA.

Vrednic de laudă. Părintele din Cermeiu Dimitrie Popovici cu ocaziunea părăstasului ținut la sărbătoarea Arch. Mihail și Gavriil în semn de recunoștință față de decedatul său tată de pie memorie Ioan Popovici fost preot în Nadăș, a depus suma de 200 cor. ca bază unui fond, din a căruia interese să se officieze anual părăstas în sf. Biserica din Nadăș.

Fapta se laudă de sine, iar noi vom ruga pe Atotputernicul Părinte, ca pe marinosul nostru fondator să-l invrednicească de mult bine și să-i lungească firul vieții, ca să poată fi cât mai îndelungat spre folosul neamului și al Bisericii. De altfel păr. Popovici este cunoscut de un adevărat Mecenate al tuturor instituțiilor noastre, care nu întârzie cu obolul său a pune aproape zilnic câte-o pietricică pe zidul altariului etern, care îl așteaptă în viața viitoare.

Primească deci și pe această cale călduroasa noastră mulțumită. Pentru comitet: Nadăș, *Ioan Körösladányi* preot ortodox.

Sedință publică. Societatea de lectură a tinerimii ped. teol. dela institutul nostru din Arad a ținut Vineri, 30 Nov. v. la oarele 3 d. am. sedință festivă, pentru serbarea memoriei marelui Arhiereu, vorbind profesorul S. Secula, disertând despre marele Arhiereu elevul C. Țucra din c. III teol. A declamat „Doina“ de Coșbuc el. c. IV ped. I. Bota, iar corul seminarial a intonat imnul ocazional.

Convocare la o adunare pentru înființarea unei Centrale pentru tovărășii. Dl. Osvadă, redactorul „Tovărășiei“ a convocat în numele a multor fundatori înscriși o adunare pe 9/22 Dec. c. la Orăștie (Szászváros) pentru înființarea unei „Tovărășii centrale“. Realizarea ei ar aduce numai bunăstare poporului.

Tuturor Romanilor de bine! Cu prețurentul publicat firma mea a intrat în al doilea an al vieții. Timp scurt aceasta, pentru viața unei întreprinderi, dar nespuse de lung pentru cel ce se luptă cu greutățile începutului.

Și când la intrarea în al doilea an în lupta ce o duc ca Român în marea străinilor de lângă Mare, frunzărind cărțile de comande, privirea îmi cade pe atâtea nume mari ale „Neamului“, și pe altele, cari prin șire și prin fapte dat'au dovezi de dragoste și entuziasm pentru buna reușită a intențiilor mele.

Acestora le mulțumesc din inimă pentru trecut, și-i rog să mă spriginească și pe viitor.

Iar când mă gândesc la partea cea mai mare a clasei culte dela noi, așa o duiosie mă cuprinde și mă întreb: De n'a pătruns oare și la dânsii echourile apelurilor mele? căci își dau și azi banii firmelor străine de neam, pentru articlii, ce s'a adevărit, că la mine tot așa de buni, prompt și ieftin se pot afla.

Pe cei cari anul trecut din ori și ce cauză au întârziat să mă onoreze cu comande, îi rog să-și aducă

Invitare de abonament.

P. T. Domni cetitori sunt rugați, să binevoiască a-și renoua abonamentul.

aminte de firma mea pe viitor, ca împreună cu sprijinitorii vechi să-mi toarne mai mult curaj în vine în anul ce încep, ca să-mi pot vedea firma luând avânt și înturpând aspirațiile, ce le-am avut când înainte cu un an am zis: „Doamne ajută!” — și am început.

Drept mulțumită „Neamului” pentru sprijin, am introdus marca culturală de 5 fileri pe toate facturile românești în favorul „Astrei”. — Acest prinos va fi totodată un interesant control în mâinile Asociațiunii care an de an din marca culturală află numărul comandelor românești a firmei mele, termometru al culturai și a dragostei pentru întreprinderi românești.

Cu toată încrederea în Dumnezeu și națiunea mea, prezint noul prețcurent, implorând sprijinul tuturor Românilor de bine. *Fiume*, (Postafiock 163) la 1 Octom. 1907. Cu toată onoarea: *F. A. Dega*.

Posta Redacțiunii.

Dr. P. B. Pentru n-rul viitor, după posibilitate.

Posta Administrațiunii.

La administrațiune se află depuse spre vindere 2 exemplare din Octoiul Catavasier cu Tipicon alui Diaconoviciu-Loga, Buda 1826, legate tot în piele roșie cu auritură, foarte curate. Prețul unui ex. 30 coroane. *Margaritul* lui Ioan Zlataust ed. II-a. București 1746 format 4° complet cu 40 cor. *Predicete* lui Antim Ivreanul 2 vol. legate București 1886/8 cu 15 coroane. G. M. Ionescu, Istoria bisericească a Românilor București 1906 vol. I. 12 cor. G. M. Ionescu, Istoria Mitropoliei Ungro-Vlahiei București 1906. Prețul 5 coroane. Eusebiu Popoviciu, Istoria Bisericească, București 1901 2 vol. 15 cor. Dobrescu N. Intemeierea Mitropoliilor București 1906. Prețul 3 cor. Dobrescu N. Istoria bisericeii române din Oltenia (1716—1739) București 1906. Prețul 4 coroane. Filipide A. Istoria limbei române Iași 1894. Prețul 10 cor. Luceafărul anul I, II, III și IV complet cu 100 coroane. Biserica ortodoxă română București 1875—1906 completă cu 10 cor. anul. Candelă Cernăuțiu, 1885—1900 cu 7 coroane anul.

Z. M. Prețul matriculelor per coală 8 fil.

Concurse.

Pentru îndeplinirea nou înființatului post de capelan temporal pe lângă neputinciosul paroh Eutimie Blaga din **Tulca** protoprezbiteratul *Tinca* com *Bihor* cu termen de alegere **7/20 Ian.** 1908

Alesul va beneficia cât va trăi parohul jumătate din toate venitele parohiale ce le beneficiază astăzi Eutimie Blaga, afară de întregirea dotațiunii dela stat care va rămânea și mai departe a parohului; după moartea parohului alesul va fi paroh, dar atunci are să se îngrijească de cvartir și fără nici o alta remunerațiune va fi îndatorat a îndeplini toate agendele parohiale și-a catechiza în toate școlile din comună.

Parohia fiind de **cl. I.** dela recurenți se recere oval. de cl. I. iar reflectanți se poflesc a-și prezenta recursurile subscrisului protopop și a se prezenta în biserica din Tulca atare Duminecă sau sârbătoare să arate desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința com. parohial din Tulca la 30 Sept. (13 Oct.) 1907.

Eutimie Blaga
președinte.

Ioan Fodor
notar.

Înconșlegere cu mine: *Nicolae Roxin* protopop.

—□— 1—3

În sensul concluzului consistorial de sub nr. 2477 a. c. se escrie de nou concurs pentru parohia de **clasa I M. Ceica** cu termen de **30 zile** dela prima publicare, observându-se: că în lipsa de recurenți de clasa I se vor admite și cei de a doua classă.

Emolumentele sunt: a) pământ parohial 6 holde și 1224 st. □. b) câte o măsură de cucuruz dela casă. c) una ziua de lucru. d) stolele îndatinate, și anume: dela botez 1 cor., dela feștanie 1 cor., liturgie privată 2 cor., pentru înmormântare mare dela 6 coroane în sus, dela mică 2 cor.; e) întregirea dotației dela stat, pentru cei fără 8 clase 616 cor. 90 fil. iar pentru cei cu 8 clase 1416 cor. 90 fileri.

Pentru cvartir se va cere relut dela stat, eventual se va îngriji comuna bisericească.

Pe lângă aceasta mai are onorar de catehizare la școala de stat 80 coroane.

În urmă se observe: că până când pământul parohial este esarendat, alesul paroh va primi desdau-nare dela biserică 200 coroane anual.

Recursurile ajustate cu documentele recerute conform Regulamentului se vor trimite în termenul prescriș.

Comitetul parohial.

În conșlegere cu: *Vasilie Papp* protopopul Beiușului.
—□— 1—3

În conformitate cu ordinul Ven. Consistor oradan de sub Nr. 249³/B. 1907 prin aceasta se escrie concurs cu termen de alegere pe **2/15 Ianuarie** 1908 pentru parohia de **clasa a III-a V. Săliște** — tractul Vașcoului devenită vacantă prin trecerea în statul emeritat a preotului veteran Nicolae Tulvan pe lângă următoarele emolumente: 1. Dela parohieni câte jumătate măsură de bucate dela fiecare familie. N-rul familiilor 100; pentru botez una coroană, pentru cununie 2 cor., pentru extrase câte 2 coroane pentru înmormântari mari dela 4—10 cor; pentru liturghii private 2 cor.; slujbe de epitrafir dela 40 fil. în sus până la una coroană; de cvartir se va îngriji cel ales. 2. Dela stat întregire pentru preoții sub 8 clase 743 cor. 86 fil; iar pentru cei cu 8 clase 1543 cor. 86 fil.

Cei ce doresc a reflectă la aceasta parohie sunt pofțiți ași trimite recursurile lor ajustate conform §-lui 13 din Statutul-Organic și adresate comitetului paroh. M. O. D. adm. ppsc Moise Popoviciu în Segyest p. u. Rieny, iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare cu observarea §-lui 20 din regulamentul pentru parohii recurenții trebuie să se prezenteze în sf. biserică din V. Săliște spre a-și arată dexteritatea în cant, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conșlegere cu: *Moise Popoviciu* adm. protopopesc.
—□— 1—3

Pe baza decisului Ven. Consistor de sub Nr. 6625/1907, se publică din oficiu concurs pentru stațiunea învățătorească din **Minead**, cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: în bani 200 cor. 4 hect. grâu, 4 hect. cucuruz, 5 stângeni de lemne; pentru scripturistica 5 cor; pentru conferință 6 cor. Cvartir și grădină.

Reflectanții au să-și înainteze recursurile ajustate regulamentar și adresate com. par. din Minead, ofic. pprezv. în Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a se prezenta în o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Traian I. Magier pprezv. insp. școl.

—□— 2—3 gr.